

կտորին ոչ դիրքին ներկայացումը անթերի և փայլուն անցաւ ստեպ ընդմիջութեամբ ծափահարութեամբ և կիցցէներով: Գլխաւոր դերը՝ Բրիտանիկոսի անձին մէջ, ստանձնած էր Պ. Մ. Մագոգեանն ղեկավարելու և արտաբերութեան մէջ հոռովմայեցի զօրապետի մը փառքը, պերճութիւնը, վսեմութիւնն և հպարտ շեշտը: Պ. Վագգարի՝ բնագէտ և մոմիաներով զբաղող՝ ամենայաջող անցաւ: Նոյնպէս միւս պերականտարները, Պ. Վ. Կիրճեան, Է. Կիրճեան, Ի. Տանիզի, Ս. Եփրեմեան, Յ. Յակոբեան ևն ևն:

Ներկայացումներուն պսակ և աւարտ լորեւած էր «Երկու ծխնելոյզ մաքրողները» երգախառն փոքրիկ թատերագութիւնը, փափուկ և յուզող կտոր մը, պատրաստուած փոքրիկներու համար, և ուր փայլեցան Պ. Ն. Երեցեան և Մ. Մեսցիլի. վերջինս իր սրտազբաւ, ցաւազին երգերով յաջողեցաւ յուզել հանդիսականները:

Վենետակայ գաղութին համար կազմակերպուած ներկայացմանց մէջ բեմադրուեց Բ. Գաւ «Զրկեալ» մէկ նախերգանքով և չորս արարով տոամ մը, ուր ցոյց կը տրուի թէ ինչպէս իր պապէն լքուած և ամենէն՝ ապուշ համարուած որդ տղայ մը շնորհիւ իր հաստատակամութեան և աշխատանքին կը յաջողի հասնիլ հազարապետութեան: Հուսկ մեծանձն ներողամտութեամբ իր թշնամի կոմս—զօրավարին պատին ու բանակը կը փրկէ տագնապալի կացութիւնէն մը արժանանալով այսպէս կրկին փառքի և վարձատրութեան՝ իբրեւ համարգ և իբրեւ փեսայ նոյն կոմսին: Դերակատարները հոս ալ յայտ բերին ղեւրասանական ձիրքեր և արուեստի ըմբռնողութիւն: Պ. Վ. Սրապեան հնամեայ բաւերմիտ ծերունի հօր մը անձին մէջ, Պ. Յ. Տոպաճեանն զուարճասէր և բոլորքուն զակի մը որ ազատ կ'ուզէ ապրիլ: Պ. Ա. Տարագճեան խոհմ և խորհրդատու վեղարաւորի մը: Պ. Ս. Քէօրօղլու բարի բայց խրոխտ զօրականի, Պ. Հ. Քալաբենց տանուտէր կոմսի: Պ. Յ. Երամեան խորամանկ լրտեսի ևն ևն:

Յիտոյ ներկայացուցին նաև «Բարեկենդանի Անկուտիները» ուսանողներու կեանքէ առնուած զուարթ գաւեշտը, ուր Պ. Ա. Պալեան ուսանողի մը մօրաքեռ հանգամանքը առած էր, կակուղ սրտով կնոջ մը որ լալ և ներել գիտէ:

Երգախառն կտորներուն կ'ընկերակցէր փոքրիկ նուագախումբ մը կազմուած մեծ մասամբ վարժարանին աշակերտութենէն: Կը ղեկավարուէր Ուս. Ա. Բոնցիլագուայէ: Ղաշնամուր նուագողն էր աշակերտներէն Պ. Վ. Երեցեան:

Հրաւիրեալները մեկնեցան յայտնելով իրենց գործունակութիւնն և դրուաւորքի ջերմ խօսքեր: Անոնց՝ շնորհակալութեան բառ մին ալ մեր կողմէ միացնել թող ներելի ըլլայ: Վարժարանին վարչութիւնն, և մօտէն ներկայացումներու կազմակերպութեամբ անձնուէր աշխատողները գիտցած էին սակաւօրեայ ժամանակամիջոցի մէջ և թատերական զոտուարին կտորներով այնքան յաջողութիւն ձեռք բերել տալ աշակերտներուն: Ասիկա նշան է թէ այդ տեսակ ջերմութիւն մը ինչպէս ստեպ կրնայ թաքուն յատկութիւններ երեւան հանել կամ նոյն իսկ ստեղծել:

ԽՄԲ.

ԹԱՏՐԵՐԱԺԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՄԻՆԱՆՈՒ ՄԻԹ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԵՋ

Միտիթերանց Միլանու վարժարանն ալ իտալանայ գաղութին համար ընկերակաւ և մշակութային վառարան մը կը դառնայ օրըստօրէ: Շատ հայեր կային որ ածոր ճամբան իսկ չէին գիտեր: Նորհիւ Գաղութիս նոր վարչութեան, վարժարանիս Տեսչութեան և Ուսանողական Միութեան անկեղծ ջանքերուն, այս յարկը որպէս հայրենի տուն, ընտանեկան անոյռ շրջանակ, ամէն կերպիւ իր ծոցը կը հաւաքէ բոլոր գաղութը հանդէսի կամ բառախօսութեան համար: Եւ ամսոյս 19ը այդ գեղեցկագոյն օրերէն մին եղաւ, գրեթէ ազգային օր մը:

Ժամը 15ին վարժարանիս դահլիճի դռները բացուեցան: Խուռն բազմութիւն մը դանդաղ և կարգաւոր լեցուեցան ներս, բոլորը հայեր:

Թատերաբեմին առջև՝ Մուրատ-Ռափ. նախկին սաներէն կազմուած նուագախումբը կազմ ու պատրաստ էր. յետ մեռելական լուսթեան մը նուագեց Paisielloի Barbiere di Sivigliaի Համ. երգը. ասկից սկսաւ օրուան դիւթանքը: Հնչւորոր թմբուծութիւն մը պատեց մեր հոգին, երբ լարերու լացուկամացը կը մարմէր մեր սրտին վրայ:

Զետոյ սկսաւ Թատերական ներկայացումը: Նիւթը՝ Եիլլերի «Աւագակներ»ն էր, թարգմանուած իտալ վերածումէ մը: Թէպէտ տոմարի հանգոյցները և շիւղերը քիչ մը թուլցնէին, սակայն Հեղինակին անմահ հոգին և շունչը, և դերասաններու աշխոյժ եռանդը, երկուքուկէս ժամը շատ քաղցր անցուցին:

Խաղացողները՝ բոլորն ալ սիրողներ, կազմուած էին վարժարանիս սաներէն և Միթիթարեան նախկին աշակերտներէն:

Ազնուասիրտ և վեհանմն ու քիչ մը ստահակ Կարոլոսը կը ներկայացնէր Պ. Հ. Թանթանեան, իր կերպերու ազնուութեամբ հասակի և դէմքի ծաբիրներու գեղեցկութեամբ, շարժումներու չափաւոր կանոնաւորութեամբ խանդավառ ծափեր խլեց, և իս խորապէս բըմոնած և մարմնացուցած էր պատուի և արժանիքի վրէժխնդրի կարողութիւնը: Բժ. Մանուկ Խանսէլէանը ստանձնած էր նախանձորդ, խարդախ Ֆրանցի դերը: Անոր կեղծ և բաւական դժուար նկարագիրը և հոգեկան տազանալները շատ ազգու կերպով ներկայացուցաւ Պ. Ի. Հանիկեան թեր կոմիկ դերին մէջ յաջող էր. ուժեղ էր Պ. Ս. Պայանի իբրեւ բարապան, լի զգացումով Պ. Բ. Եղիազարեան որպէս Ֆրանցի մը: Մեծերը, տիպար ճգնաւոր մ'էր Պ. Օ. Գրոշուին:

Ներկայացումը շուալլօրէն պնտապարզուած էր յատուկ տեսարաններով և առատազեղ լոյսերով: Տեսարաններէն ոմանք գծուած էին սեղացի արուեստատուէ մը, մեծամասնութիւնը մեր նախկին աշակերտ Մուրատ-Ռափ. Պ. Զ. Անմեանի շանքով: Հանճարեղ երիտասարդ մը, օրքան կարող և այնքան դեռ թագուն հայութենէն, իր նկարչական ընթացքին վերջին տարին կը բոլորէ: Գըպրողական շրջանէն եզական նկարագրով ու կարողութեամբ բնորոշուած, արժանացաւ Միթիթարեան վարչութենէն երկու տարի ալ թոշակ ստանալ և կատարելագործել իր ուսումը: Աժժ վարժարանիս մէջ առժամանակեայ իր թանկագին ծառայութիւնը բերած է:

Արեւեան բոլոր երեակայութեամբ՝ Թատրոնի

ճակատին նկարեց թեւատարած դիցունէի մը վազ. ներեան բմբոնումով. անոր երկու կողմերը դուռլացի և ծիծաղի երկու ուժեղ դիմակներ: Ապա նկարեց անուտի և այլ տեսարաններով շատ մը վարագոյրներ: Անգ կը թողու երկու մեծ նկարներ ալ խոր զաւարիարով, ճոխ գոյներով և անթերի գծագրութեամբ, ուր հիններու վրձինը կայ և նորերու հոգին:

Յայտագրի վերջին թիւը կը կազմէին նախ Մանցոքքիի «Զինորսները» խմբերգ մը, արեւոտափերուն անճած զուարթ հոգիներու թրթռացումը. ապա Պ. Հ. Պայանն շատ խոր զգացումով և հանճելի ձայնով երգեց Հէթիմեանի «Վեհեռ» կեանքայաջանուագը. լուսնկայ լալերներու երազանքն էր որ մեզ վայելէ տուաւ, մինչ նուագախումբը թիւերու ճողփիւնը կ'ընէր, երբեմն այն կոծ նոթերով երբեմն խուսափող զմայլանքով:

Հանդէսը կը փակուէր Ֆիորաւանդիի «Խենթերու Համերգ»ով: Հոս իտալ երգի ճաշակը, զուարթութիւնը շատ հանճելի տպաւորութիւն ըրին: Երգ և զանչտ իրար հետ մը մըցէին: Երգերու հոգին և կազմաներպիւն էր Պ. Գ. Անմ. շահ, Մուրատ-Ռափ. նախկին սաներէն և այժմ ուսանող տեղւոյս Երաժշտանոցին մէջ: Այս երգաւէր երիտասարդն ալ՝ անհնաճօ հայութեան իր չափազանց համեստ հոգիով, փառաւոր ապաւայ մ'ունենալու մեծ վստահութիւն կու տայ: Արեւցած հայկական երգերու հոգիով, օտուտած իտալական նուրբ ճաշակով և քաղցրութեամբ ու գերմանական խոր փիլիսոփայութեամբ, այդ վարժարանի սիրելագոյն դէմքն է նա և նախանձը զրգոտող իր յօրինած բոլորովին թարմաշունչ, եզական կտորներով:

Ժամը 18¹ էր երբ յայտագիրը կը վերջանար. խանդավառ ցոյցով և ծափերով հայութիւնը կը մեկնէր տանելով հայկական բարեկեանքանի մը անոյշ յիշատակ:

Վարժարանիս Տեսչութիւնը շանք և դրամ լինայելով իր բեմը ըստ բաւականի ճոխացուց, այսպէս լոնէլայն հրաւէր տալով տեղւոյս զանազան կազմակերպութիւններուն գեղարուեստական ճիւղերը մշակել գեղեցիկ նկարագրով ազգի մը ապագան ապարտասելու համար:

Երեկոյնան՝ բոլոր դերասանները ընտանեկան շատ քաղցր և շատ զուարթ ընթերթի մը հրաւիրուեան ուր հայրենի երգեր և կէցցէները մինչև խոր գիշեր երկարեցան:

ՄԷԼԱՆ

Հ. Վ. ՅԱՆՆԵԱՆԵԱՆ

